

“Η Κ' ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ,”**ΤΟΥ ΑΛΕΞ. ΔΟΥΜΑ (ΥΙΟΥ)**

(Δράμα εις 5 πράξεις)

ΘΙΑΣΟΣ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ

«Η Ξένη» απέδόθη εις τὰ ἑλληνικά ἀπὸ τὸν ἀγαπητὸν συνάδελφον κ. Φτέρην, εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλεται ἡ θεατρικωτάτη καὶ κομφοτάτη μετάφρασις τοῦ ἔργου, «Κυρία ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν». Κακῶς νομίζω. Ἡ «Ξένη», ποῦ εἶναι εἰς τὸ στόμα ὅλων τῶν παρισινῶν σαλονιῶν τῆς ἐποχῆς, συγκεντρώνει τὸ μῖσος, τὴν περιφρόνησιν, τὴν ζήλειαν. «Ἡ Κυρία ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν» ἔχει κάποιαν μπερδεύσιν, κάποιαν θαυμοστικὴν γοητείαν, ἡ ὁποία θὰ ἦτο ἴσως δυνατόν νὰ κατακαλύψῃ τὸ αἰσθημα τοῦ φθόνου, ποῦ συμπυκνώνει αὕτη ἡ Ξένη, ἡ παρείσακτος. Καὶ ὁ Μορισσώ, ὁ νεόπλουτος, ὅταν υποχρεωθῇ τὴν κόρην του νὰ κάμῃ ἓνα γάμον ποῦ θὰ τῆς χαρίσῃ ἓνα τίτλον εἰς ἀντάλλαγμα τῆς καρδιάς τῆς, δὲν παρακινεῖται ἀπὸ «ὑπερηφάνειαν» ὅπως ἐξομολογεῖται ἀργότερα ὁ ἀγαθὸς αὐτὸς ἄστος τοῦ Παρισινοῦ. Εἶναι μᾶλλον μεγαλομανία, «ξίππασιά» αὐτὸ τὸ σιγμει... Καὶ τὸ πρόγραμμα μᾶς πληροφορεῖ ὅτι μετὰ τῶν ἔργων τοῦ ὁ Δουμάς ἐγράψεν καὶ τὸ «Φυσικὸ παιδί». Θὰ εἶναι, προδήλως, ὁ «Νόθος»...

Αὐτὰ ὡς «γκρίνα» πρόχειρος, ἴσως, διότι ἡ μετάφρασις εἶναι πραγματικῶς, ὅπως τὸ εἶπα καὶ εἰς τὴν ἀρχήν, τὸσον κομψή, τὸσον θεατρικὴ, τὸσον ἑλληνικὴ, ὥστε νὰ δημιουργῇ τὴν ἀπαιτήσιν τοῦ τελείου καὶ εἰς τὰς ἀσημαντοὺς λεπτομερείας. Διότι καὶ εἰς τὰς λεπτομερείας τῆς ἡ προχθεσινῆ παράστασις ἦτο ἀρτία. Οἱ ἡθοποιοί, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νέοι καὶ ἀπὸ αὐτοὺς μερικοὶ ἀδοκίμαστοι εἰς πρωτεύοντας ρόλους, συνετήρησαν ἓνα σκηνικὸν σύνολον ἀπολύτως ἱκανοποιητικόν. Πλαισιούμενοι οἱ νέοι αὐτοὶ ἀπὸ τὴν Καν Κοτοπούλη, εἰς τὸν ρόλον τῆς Ξένης, τῆς ἐξωτικῆς αὐτῆς καὶ μυστηριώδους Ἀμερικανίδος, ἡ ὁποία γράφει τὴν τροχίαν τῆς με σκάνδαλα, με αἶμα, με ἐρωτας καὶ με μίση, ἀπὸ τὴν Καν Ρίταν Μυράτ, ἡ ὁποία εἰς τὸν ρόλον τῆς Βαρώνης ντε Σεμόν ὑπῆρξεν ἀληθινὰ ἐξαιρετος, λεπτοτάτη καὶ συγκινητικὴ, τὴν Καν Χαλκούση, εἰς τὸν ρόλον τῆς Μαρκησίας ντε Ριμιέρ, ἡ ὁποία ἐδείξε πῶς ἡμπορεῖ καὶ ἓνας φαινομενικῶς ἀσημαντος ρόλος νὰ δημιουργῇ ἐνδιαφέρον καὶ ἀπὸ τὸν κ. Δημ. Μυράτ, ὁ ὁποῖος ἐγράψεν εἰς τὸ ἐνεργητικόν του μίαν πρώτης τάξεως ὑπόκρισιν, ἀξίαν μεγάλου ἡθοποιοῦ, εἰς τὰς θέσεις τῶν ὅπως ἔπρεπε νὰ εἶναι. Ὁ κ. Ἀρ. Βλαχόπουλος λ.χ. εἰς τὸν ρόλον τοῦ Ρεμονέν, ἀνεδίωκε τὸν Ρεμονέν τοῦ Δουμά καὶ μαζί του τὸν θυμόσοφον Γάλλον ἐπιστήμονα ποῦ βλέπει τὰ πράγματα με ἀπλότητα, με χιούμορ καὶ με τὴν αἰσθησὶν ἐκείνην τῆς πραγματικότητος ποῦ ἔρχεται εἰς τὴν ἀντίθεσιν με τὴν ἐπιτηδευμένην ἐπιφάνειαν τοῦ παρισινοῦ σαλονιοῦ τῶν πρῶτων ἐτῶν τῆς Τρίτης Δημοκρατίας καὶ ποῦ διατηρεῖ ἀκόμη τὰ λείψανα τῶν τρόπων καὶ τῶν τσαλακωμένων ιδεῶν τῆς Β' Αὐτοκρατορίας... Ὁ κ. Τσαγανέας ἦτο ἓνας καλὸς Μορισσώ καὶ ὁ κ. Βόκοβιτς ἓνας καλὸς Κλάρξον με ὀλίγην ἴσως δόσιν ἑλληνοαμερικανικῆς ἀφελείας ποῦ θὰ ὀφείλεται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ ρόλος τοῦ τυχυδιώκτου ἀλλὰ τιμίου Ἀμερικανοῦ, ἦτο καὶ διὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Δουμά κάπως νέον καὶ ἀγνωστον φρούτο. Ὁ κ. Δημ. Χόρν, ὡς Ζεράρ, μᾶς δίδει σταθερὰς ἐνδείξεις ὅτι θὰ κατακτήσῃ τὴν σκηνὴν συντόμως. Μέχρι τῆς στιγμῆς τὸν κατακτᾷ ἐκείνη, ἀλλὰ εἶναι νέος, πολὺ νέος, καὶ γνωρίζω ὅτι τὸ τάλαντον ὀριμάζει πολὺ γρήγορα τοὺς καρπούς ὅταν εὐρίσκωται ὑπὸ τὴν σκιάν μιᾶς Μαρίκας Κοτοπούλη. Καὶ ὁ κ. Σαντοριναῖος, ὡς Γκυ ντε Ἀλτ, ὑπῆρξε συγκρατημένος, εὐγενικός, χωρὶς περιττὰς διαχυσεις. Ἡ ὅλη παράστασις, βοηθουμένη ἀπὸ τὰς καλαιοσθητοὺς σκηνογραφίας τοῦ κ. Γ. Ἀνεμογιάννη, ἔφερε τὴν σφραγίδα μιᾶς ἀξιολόγου σκηνοθετικῆς προσπαθείας καὶ ἦτο ἀληθινὰ μία ἐνδιαφέρουσα ἐναρξὶς τῆς χειμερινῆς περιόδου τοῦ θιάσου Κοτοπούλη.

Διατί, τώρα, Δουμάς υἱός; Θὰ ἔλεγα διὰ τὸν ἴδιον λόγον διὰ τὸν ὁποῖον — τηρουμένων ὅλων τῶν μεγάλων ἀποστάσεων — προτιμᾶται ἀκόμη ὁ Ἰψεν. Διότι ὑπῆρξε καὶ ὁ Δουμάς ἓνας ἀνιχνωτὴς τοῦ θεάτρου τοῦ καιροῦ του, ποῦ δὲν ἠκολούθησε τὸσον τὰς προτιμήσεις τοῦ κοινοῦ ὅσον τὰς κοινωνικὰς ιδέας τῆς πυρεσσοῦσης ἐποχῆς του. Ἰδίως τὸ θέατρον τοῦ Δουμά, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς Τρίτης Δημοκρατίας, μετὰ τὸ 70, (καὶ ἡ «Ξένη» ἀνήκει εἰς τὴν περίδον αὐτήν), ἐμφανίζει μίαν ὀριμότητα σκεπτικῶς καὶ παρατηρήσεως μίαν τόλμην ἀληθινὰ ἐκπληκτικὴν, ποῦ ὑψώνεται εἰς ἐπίπεδα ἠθικῆς δικαιοσύνης, ἱκανὰ νὰ διατηρήσουν τὴν ἐπικαιρότητα τῶν ἀκόμη καὶ σήμερον — μετὰ τρία τέταρτα αἰῶνος. Τὸ θέατρον τοῦ Δουμά υἱοῦ ζῇ ἀκόμη. Καὶ ζῇ με μίαν ζωὴν ἐντονον, ποῦ χαρίζει με τὰς βαθυτέρας συγκρούσεις τῆς τὴν αἰσθητικὴν συγκινησιν, χωρὶς νὰ ἀναγκάζῃ τὸν θεατὴν εἰς νεεράς ἀναδρομὰς. Εἰς τὴν «Ξένην», τοῦλάχιστον προχθές, ὁ θεατὴς ἐλησμόνησεν ἐντελῶς τὸ 1876 καὶ ἠσθάνετο γύρω του τὴν αὐτοσφαιραν τοῦ 1940. Δὲν εἶναι ἄρα γένη μεγαλυτέρα τιμητικὴ ἀνανανώρισις αὕτη δι' ἓνα συγγραφέα, ὁ ὁποῖος κατορθώνει με λευκοὺς κροτάφους πρὸ ἐβδόμητα ἐτῶν νὰ εἶναι σήμερον νέος;...